

Buiten huilt de wind om het huis
De kachel staat te snorren op vier
Er hangt een touwtje uit de brievenbus
En in de tochtige kieren zit papier
We waren heel erg arm...

De kachel in dit lied¹ was nog een kolenkachel. Nu hebben we cv en we vinden het heel gewoon dat-ie brandt. Zoals we het ook gewoon vinden, dat we in geïsoleerde huizen wonen, dat de straatverlichting brandt, dat we geen poeptonnen meer hebben, dat ons afval wordt opgehaald, kortom dat het leven geen chaos is. Dat dit zo gewoon is, danken we aan 'de gewone man' (toen de uitdrukking ontstond telde de vrouw maatschappelijk nog niet mee). Zonder die 'gewone man' zouden we geen leven hebben; we zouden vervallen tot barbaarij. We zijn als samenleving daarvoor dan ook zó dankbaar, dat we 'de gewone man' een welvarend leven gunnen, geen gesappel, geen zorgen voor de dag van morgen; een goed pensioen lacht hem toe, zoals dat ook met andere welgestelde mensen het geval is! Ja, we weten 'de gewone man' op waarde te schatten. Zo zijn onze gewoontes, we zijn immers een beschaafd volk!

Of toch niet? Die vraag drong zich opnieuw aan mij op, toen ik onlangs op een zonovergoten herfstdag zo'n 'gewone man' ontmoette, die enkele schaafwonden van onze camper had geheeld. Nadat ik mijn bewondering over de mooie reparatie had laten blijken, rekenden we af en toen ik in het daarop volgende gesprek hoorde hoeveel uren hij aan de reparatie had besteed, viel verbijstering over zijn uurloon mij ten deel.

Het was overigens een mooie gedachtewisseling tussen die 'gewone man' en mij. Ook nu trof het me weer hoe aangenaam en verrijkend het was om met deze vijftiger over zijn werk en leven, het leven van 'de gewone man', van 'jan modaal' van gedachten te wisselen. Die ervaring had ik al veel vaker, ook in mijn werk, en ik schreef er twee keer eerder over, in: *De bouwvakker* ([blog 17](#)) en *De mooimakers* ([blog 26](#)).

Deze mooimaker (zo noem ik ook deze autospuiters graag) was tevreden met zijn leven, zei hij. Maar toch... de hoge heren... ze werden steeds rijker. En dan hun arrogantie! Ze pingelden over de prijs en waren niet bereid een vriendelijk woord te wisselen. Ja, die rijke onvriendelijke mannen konden fluitend de studie van hun kinderen betalen, zodat die geen geld hoefden te lenen. Zijn dochter had inmiddels wél een flinke studieschuld opgebouwd. 'Het is sappelen meneer, en begrijpt u nu waarom mijn kinderen...'. Er volgde geen klaagzang, maar toch, ik hoorde wel teleurstelling. Want waren er geen gouden tijden beloofd? 'Het is allemaal kletspraat voor jan in de overall.' Het nooit gekomen paradijs, hij moest er zelf even om lachen. Maar dan: 'Weet u wel wie de prijs van de crisis heeft betaald? Mag ik u vragen meneer, hebt u er wat van gemerkt? Is het niet zo, dat uiteindelijk jan met de pet de bankencrisis heeft betaald, niet die aandeelhouders?'

Toen we op die zonnige herfstdag afscheid namen, stak hij zijn hand uit. 'U hebt geluisterd meneer, begrijpt u het een beetje?' Ja, ik geloof dat ik hem begreep, die 'gewone man', die mooimaker. Zonder wie we niet kunnen.

Geld. We staan er misschien liever niet bij stil, maar geld is de allesbeslissende factor voor het leven dat we (kunnen) leiden. Hoe kan het dat het gewoon is dat rijken – waartoe ik mezelf ook wil rekenen – en zeer rijken en zeer, zeer rijken zich veel, nog

meer dan veel, zelfs alles kunnen permitteren wat voor de 'gewone man' onbereikbaar is? 'Meneer, weet u wat mensen zich soms moeten ontzeggen voor die seizoenkaart van PEC Zwolle?' *Wij* ons wat ontzeggen? Hoezo? Misschien wel vijftien keer per jaar naar de schouwburg of concertzaal – daar hoeven wij ons helemaal níets voor te ontzeggen. Is het niet te gek voor woorden dat de rijk(er)en dat óók kunnen omdat hun kunst en cultuur mede gesubsidieerd worden uit belastinggeld dat mede afkomstig is uit de portemonnee van 'jan modaal'? En bovendien: waar geld geen ruilmiddel meer is (waartegenover dus altijd de waarde van een product of dienst staat) maar geld met geld verdiend wordt, wordt de rijke steeds rijker – rupsje nooit genoeg – en groeit de maatschappelijke kloof tussen de sociale lagen, alle mooie verhalen ten spijt.

Wij weten heel goed dat we slechts kunnen leven op de bubbel van onze huidige welvaart dankzij de arbeid van uitgebuite mensen over de hele wereld, dankzij de 'gewone man' in eigen land, dankzij de minimumloners, de mensen die – letterlijk – bouwen aan ónze welvaart. Hoe kunnen we eigenlijk zo arrogant zijn dat we spreken over 'de gewone man'? Wat is daar gewoon aan?

'*Ieder het zijne*'. Ik schreef er – in een heel andere context – over in mijn vorige blog. Ieder het zijne, ja dat vinden we vast allemaal, maar toch alleen maar als het wél ongelijk verdeeld is en blijft, want stel je voor ... Ja inderdaad, stel je eens voor wat er maatschappelijk gebeurt als wij alle uurtarieven en lonen van de gewone man en vrouw enkele jaren lang met 10% verhogen? Of vind je een bruto uurtarief van € 30,00 incl. BTW voor bijvoorbeeld een vakkundig en goed opgeleide medisch pedicure gewoon?

Zijn we dankbaar, solidair? Luisteren we écht naar 'de gewone man'? Heeft hij invloed? Een wijsheidsleraar uit de oudheid vertelt daarover een verhaal² dat flink wringt:

Ik heb onder de zon iets gezien, [...] het was verbijsterend. Er was een kleine stad met weinig inwoners. Een machtig koning trok tegen het stadje op, omsingelde het en bouwde grote belegeringswerken. Er woonde daar een man van lage afkomst, die wijs was en met zijn wijsheid de stad had kunnen redden. Maar niemand schonk aandacht aan die onbeduidende persoon. Ik zei daarom tegen mij zelf: Wijsheid is beter dan macht, maar de wijsheid van een mens van lage afkomst wordt geminacht en zijn woorden vinden geen gehoor.

'*Een mens van lage afkomst... zijn woorden vinden geen gehoor.*' Als die kleine man zijn verhaal aan ons niet kwijt kan, wanneer zal hij dan zijn verhaal halen, al of niet met hulp van populistten; vragen waarom hij niet telt – behalve op het slagveld misschien?

'*Het is op ons kleine wereldje een beetje raar gesteld,*' zong Louis Davids.

1 1948 – Lees [hier](#) de tekst, Kees van Kooten en Wim de Bie (1972); voor een film met de muziek: zie hieronder
2 Voor wie het verhaal niet kende of herkende: het staat in de bijbel, Prediker 9 (NBV).

Muziek 18

* luister en kijk [hier](#) naar Gerard Cox met orkest, met muziek van Rogier van Otterloo; een prachtige opname uit 1972, met een orkest met oude (?) mannen! Was geluk toen heel gewoon?

* Louis Davids; wie schreef en zong er in 1929 indringender over 'de kleine man'? [kijk en luister hier](#)

* Omdat het herfst is, is deze herfstmuziek ook zeker op z'n plaats. Voor een vroege, lome zaterdagmorgen, als de zon door de lichte nevel heen breekt en de natuur nog zwijgt. [Vivaldi, Herfst uit de Vier Jaargetijden](#), Frans Brünnen en het Orkest van de 18^e Eeuw. Voor mij de mooiste opname, ook uit de ouwe doos: 1987